

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/25/2024
Identifikačné číslo spisu:	1312220279
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1312220279.4

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. I., nar. E., X., 2/ T. I., nar. E., X., zast. advokátom Mgr. Viktorom Karelom, so sídlom Bratislava, Košická 5590/56, proti žalovaným 1/ Y. Y., nar. E., bytom X., 2/ T. J., rod. Y., nar. E., bytom X., 3/ T. Y., nar. E., bytom X., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14C/232/2012, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2022 sp. zn. 5Co/55/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaná 2/ m á voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Žalovanej 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 13. februára 2014 č. k. 14C/232/2012-115 v spojení s opravným uznesením z 23. apríla 2014 č. k. 14C/232/2012-148 zamietol voči žalovanej 1/ návrh pôvodnej žalobkyne T. Z., zomr. E. (ďalej aj „pôvodná žalobkyňa“), ktorým sa domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností, Správy katastra pre hlavné mesto SR X. na LV č. XXXX, katastrálne územie B. (prvý výrok). Konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil z dôvodu prekážky už rozhodnutej veci (druhý výrok). Vyslovil, že žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov konania nepriznáva (tretí výrok).

1.1. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že pôvodná žalobkyňa ako dárkyňa uzavrela so žalovanou 1/ ako s obdarovanou dňa 11. novembra 2003 darovaciu zmluvu (na predmetné nehnuteľnosti) a zmluvu o zriadení vecného bremena (spočívajúcu v bezplatnom doživotnom práve bývania a užívania nehnuteľností, ktoré boli predmetom daru, v prospech pôvodnej žalobkyne), ktoré boli obsahom jednej právnej listiny a zaopatrovaciu zmluvu. V tomto konaní sa pôvodná žalobkyňa domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, ktoré na základe darovacej zmluvy a zmluvy o zriadení vecného

bremena z 11. novembra 2003 previedla na žalovanú 1/, t. j. nehnuteľnosti vedené na LV č. XXX pre katastrálne územie B., okres X. na Katastrálnom úrade X., Správa katastra X. - rodinný dom súpisné č. XXXX, postavený na parcele č. 13290/1, pozemky, parcela č. 13290/1 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 267 m², parcela č. 13290/2 - záhrady o výmere 260 m². Na rozdiel od prechádzajúceho návrhu však tentoraz pôvodná žalobkyňa spochybňovala platnosť darovacej zmluvy z 11. novembra 2003 a v nadväznosti na to aj zaopatrovacej zmluvy z 11. novembra 2003 a darovacej zmluvy z 15. marca 2006 a otázku neplatnosti týchto zmlúv žiadala riešiť ako otázku prejudiciálnu.

1.2. V konaní bolo medzi účastníkmi sporné, či s poukazom na konanie sp. zn. 15C/23/2005 sa jedná o prekážku rozsúdenej veci (res iudicata). Z listu vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie B., obec X. súd zistil, že ku dňu podania návrhu na súd už boli spoluvlastníkmi prejednávanej nehnuteľnosti žalované 2/ a 3/, každá v jednej 1/2 na základe darovacej zmluvy P. z 15. marca 2006. Žalovaná 1/ nebola na liste vlastníctva vedená ako ich vlastník, v tomto konaní teda nie je pasívne vecne legitimovaná, preto súd návrh voči nej zamietol.

1.3. V prejednávanej veci pôvodná žalobkyňa žiadala, aby súd určil, že je výlučným vlastníkom darovaných nehnuteľností, ale odôvodňovala to neplatnosťou darovacej zmluvy z dôvodu, že darovaciu zmluvu a zmluvu o zriadení vecného bremena a zaopatrovaciu zmluvu nemožno od seba oddeliť, že darovacia zmluva bola dojednaná so záväzkom obdarovaného poskytnúť darcovi protiplnenie za predmet daru vo forme práva bezodplatného dožitia v darovaných nehnuteľnostiach, ako aj plnenia podľa čl. III zaopatrovacej zmluvy majú nepochybne majetkovú hodnotu, ktorá je vyjadriteľná v peniazoch, preto je darovacia zmluva absolútne neplatná v dôsledku absencie podmienky darovacej zmluvy - bezodplatnosti. Listom z 25. januára 2005 pôvodná žalobkyňa žalovanej 1/ oznámila okamžité odstúpenie od zaopatrovacej zmluvy z 11. novembra 2003. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 15C/23/2005-396 z 30. marca 2011 súd návrh pôvodnej žalobkyne na určenie, že ona je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zamietol a odvolací súd tento rozsudok potvrdil s tým, že obidve zmluvy, t. j. darovacia aj zaopatrovacia zmluva, uzavreté 11. novembra 2003 sú platné právne úkony. Pôvodná žalobkyňa v konaní sp. zn. 15C/23/2005 podala návrh na vrátenie daru, v priebehu konania, na jej návrh súd uznesením zo 14. mája 2008 pripustil do konania žalované 2/ a 3/, na ktoré boli predmetné nehnuteľnosti prevedené, voči žalovanej 1/ zobrala pôvodná žalobkyňa návrh späť a petit návrhu upravila tak, že súd určuje, že ona je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností. S pôvodnou žalovanou súd naďalej konal ako so žalovanou 1/ z dôvodu, že podala vzájomný návrh o určenie neplatnosti žiadosti o vrátenie daru. Žalované 1/ a 2/ vystupovali ako vedľajšie účastníčky na strane žalovanej 1/ v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu - žiadosti o vrátenie daru. V konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bola pôvodnou žalobkyňou T. Z. a žalované T. Y. a T. Y..

1.4. Pôvodná žalobkyňa svoj návrh odôvodňovala tým, že žalovaná 1/ si riadne neplnila svoje povinnosti voči nej a hrubo porušila dobré mravy (§ 39 Občianskeho zákonníka ďalej len „OZ“), nárok opierala aj o § 630 OZ (vrátenie daru). Pôvodná žalobkyňa sa v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 15C/64/2012 domáhala obnovy konania veci vedenej pod sp. zn. 15C/23/2005. Uznesením z 12. septembra 2012 potvrdeným odvolacím súdom súd návrh pôvodnej žalobkyne zamietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 6. októbra 2013. Citujúc ustanovenia § 103 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), § 159 OSP a § 104 ods. 1 veta prvá OSP súd prvej inštancie uviedol, že právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 15C/23/2005 z 30. marca 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Co/5/2012-457 zo 4. apríla 2012 o určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, vytvoril prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o určenie vlastníctva v prejednávanej veci.

1.5. Okresný súd mal za preukázané, že v danom prípade sa jedná o res iudicata, nakoľko sa rovnako ako v konaní sp. zn. 15C/23/2005 jedná o rovnakých účastníkov konania, rovnaký nárok pôvodnej žalobkyne, opiera sa o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu, pričom v konaní sp. zn. 15C/23/2005 súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania. Krajský súd v Bratislave posudzoval aj otázku absolútnej aj relatívnej neplatnosti obidvoch zmlúv (v odvolaní boli namietané), ktoré posúdil ako platné. Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 15C/23/2005 z 30. marca 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Co/5/2012 zo 4. apríla 2012 je právoplatné, čiže sú splnené všetky predpoklady pre res iudicata.

1.6. Uznesením z 23. apríla 2014 č. k. 14C/232/2012-148 Okresný súd Bratislava III opravil v

písomnom vyhotovení rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 14C/232/2012-115 z 13. februára 2014 prvý výrok v jeho výrokovej časti tak, že správne má znieť: „Súd návrh voči žalovanej 1/ zamieta. V zostávajúcej časti zostáva rozsudok nedotknutý.“ Predmetnú opravu odôvodnil ustanovením § 164 OSP, teda že vyskytla sa chyba v písaní.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie pôvodnej žalobkyne proti rozsudku okresného súdu proti druhému výroku o zastavení konania voči žalovaným 2/ a 3/ a tretiemu výroku o náhrade trov konania uznesením zo 16. februára 2015 č. k. 5Co/310/2014-174 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) na dovolanie žalovaných 2/ a 3/ uznesením z 25. mája 2017 pod sp. zn. 2Cdo/152/2016 zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 16. februára 2015 sp. zn. 5Co/310/2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nepreskúmateľnosti rozhodnutia krajského súdu. Najvyšší súd v záhlaví svojho rozhodnutia označil žalobcu T. I. (...) s konštatovaním, že po rozhodnutí odvolacieho súdu pôvodná žalobkyňa dňa XX. marca XXXX zomrela a jej právnym nástupcom sa stal závetný dedič T. I. (bod 4. rozhodnutia).

4. Krajský súd uznesením z 29. januára 2019 č. k. 5Co/230/2017-318 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a konanie zastavil a žalovaným 2/ a 3/ nepriznal náhradu trov konania.

5. Najvyšší súd na dovolanie závetného dediča T. I., zomrelého E. (ďalej aj „závetný dedič“) uznesením z 27. januára 2022 sp. zn. 2Cdo/214/2020 uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 29. januára 2019 sp. zn. 5Co/230/2017 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Pretože odvolací súd nesprávne posúdil povahu veci a z nesprávneho posúdenia povahy veci vyvodil nesprávny záver, že v konaní nemôže pokračovať a konanie zastavil. Tým, že odvolací súd napriek oznámeniu dovolateľa o jeho právnom nástupníctve po pôvodnej žalobkyni, nepostupoval v súlade s ustanovením § 63 CSP, v dôsledku čoho po smrti pôvodnej žalobkyne nekonal s jej právnym nástupcom, dovolateľom, odňal mu ako strane konania, ktorá prevzala práva a povinnosti doterajšej strany konania, právo konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Porušením tejto povinnosti v konečnom dôsledku zabránil oprávnenej osobe riadne pokračovať v konaní o určenie vlastníckeho práva, ktoré v súdnom konaní riadne uplatnila jeho právna predchodkyňa (zomrelá pôvodná žalobkyňa).

6. Krajský súd uznesením z 29. novembra 2022 č. k. 5Co/55/2022-420 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej, konanie zastavujúcej časti (druhý výrok rozsudku okresného súdu, ktorým konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil, pozn. dovolacieho súdu) potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP a žalovaným 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

6.1. V súdnej veci dal odvolací súd za pravdu žalovaným, že konanie iniciované pôvodnou žalobkyňou novou žalobou je tá istá vec. Konanie sa týka tých istých osôb - tá istá pôvodná žalobkyňa (resp. v tom čase závetný dedič) žaluje tie isté žalované (2/ a 3/), rovnako petit žaloby je rovnaký - pôvodná žalobkyňa, resp. jej závetný dedič sa domáha určenia, že je výlučným vlastníkom rovnakých nehnuteľností ako v predchádzajúcom konaní vedenom pod sp. zn. 15C/23/2005. Pôvodná žalobkyňa podala novú žalobu na základe rovnakých skutkových okolností ako v prípade skoršej žaloby, na rozdiel od skoršej žaloby však aktuálne spochybňuje platnosť darovacej zmluvy z 11. novembra 2003, v nadväznosti na to aj zaopatrovacej zmluvy z rovnakého dátumu, resp. darovacej zmluvy z 15. marca 2006 a otázku platnosti týchto zmlúv žiada riešiť ako otázku prejudiciálnu.

6.2. Skutočnosť, že pôvodná žalobkyňa novú žalobu odôvodňovala inak (uvádza rovnaké rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ňou tvrdený nárok, ale s týmito skutočnosťami spája iné právne následky), nič nemení na posúdení danej veci ako res iudicata. Tvrdenie pôvodnej žalobkyne, že absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa ustanovenia § 39 OZ z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania pôvodnou žalobkyňou vôbec namietané, a preto neboli (ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku, je rovnako právne bezvýznamná, keď nová žaloba o určenie vlastníctva k totožným nehnuteľnostiam nie je prípustná len z dôvodu, že v predchádzajúcom konaní súdy rovnaký skutkový dej, či skutok posúdili po právnej stránke neúplne, inak, alebo dokonca nesprávne.

6.3. Pôvodná žalobkyňa neuvádzala v žalobe žiadne nové skutkové okolnosti, ktoré by súdu neboli známe už v pôvodnom konaní. V súdnej veci teda ide o totožný nárok vymedzený obsahovo zhodným žalobným petitom, ktorý vyplýva z rovnakého skutku a týka sa rovnakých subjektov, novo uplatnený

nárok sa pritom neopiera o žiadne rozhodné skutočnosti, ktoré by tu neboli v čase pôvodného konania, a ku ktorým by došlo neskôr.

6.4. Záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 15C/23/2005-396 z 30. marca 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/5/2012-457 zo 4. apríla 2012 vydaný v konaní o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam vytvoril prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o určenie vlastníctva v prejednávanej veci, bol tak správny. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že v danom prípade sa jedná o res iudicata, nakoľko sa rovnako ako v konaní sp. zn. 15C/23/2005 jedná o rovnakých účastníkov konania, rovnaký nárok žalobkyne, opiera sa o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu, pričom v konaní sp. zn. 15C/23/2005 súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, Krajský súd v Bratislave posudzoval aj otázku absolútnej a relatívnej neplatnosti obidvoch zmlúv, ktoré posúdil ako platné.

6.5. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

7. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal závetný dedič dovolanie výslovne podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

7.1. Závetný dedič uviedol, že predmetom a zároveň zdôvodnením dovolania je vyriešenie procesnej otázky, ktorá spočíva v tvrdení existencie procesnej prekážky konania - prekážka veci rozhodnutej vytvorenej právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 15C/23/2005-396 z 30. marca 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/5/2012-457 zo 4. apríla 2012, oba vydané v konaní o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam. Odvolací súd posúdil existenciu prekážky postupu v konaní o určovacej žalobe podľa ustanovenia § 230 CSP ako prekážku, ktorú v konaní nie je možné postupom odvolacieho súdu odstrániť a napadnutým rozhodnutím konanie zastavil. Uvedená procesná otázka je v zmysle konštantnej rozhodovacej praxe napr. R 15/2005, resp. sp. zn. 2Cdo/105/2004, ZSP 19/2004 posudzovaná najvyšším súdom odlišne.

7.2. Postup odvolacieho súdu pri zastavení konania o určovacej žalobe z dôvodu existencie prekážky založenej res iudicatae je v absolútnej kontradikcii s právnym názorom odvolacieho súdu uvedeného v zrušujúcom uznesení č. k. 5Co/310/2014-174, ktorým odvolací súd v konaní zrušil rozsudok súdu prvej inštancie. Závetný dedič mal za to, že odvolací súd zásadnú názorovú zmenu v odôvodnení spoľahlivo, logicky a predovšetkým právne nezdôvodnil, na základe čoho vykazuje napadnuté rozhodnutie znaky arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti.

7.3. Napadnuté rozhodnutie bolo vydané na základe nesprávneho právneho posúdenia existencie prekážky postupu súdu v ďalšom konaní v podobe prekážky veci rozsúdenej podľa § 230 CSP.

7.4. Porovnávaním obidvoch rozhodnutí odvolacieho súdu (rozhodujúceho v identickom zložení odvolacieho senátu) dospel žalobca k presvedčeniu, že závery odvolacieho súdu sú zmätočné a neautentické, čím obe rozhodnutia strácajú presvedčivosť. Odvolací súd neodôvodnil takýto absolútny názorový obrat v právnom posúdení existencie prekážky veci rozsúdenej.

7.5. Závetný dedič uviedol, že z odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku nevyplýva posúdenie (ne)platnosti darovacej a zaopatrovacej zmluvy odvolacím súdom podľa § 38, § 39, § 40 OZ. Závetný dedič nesúhlasí s názorom súdov nižšej inštancie, že v konaní sp. zn. 15C/23/2005 sa odvolací súd zaoberal otázkou relatívnej, aj absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy a zaopatrovacej zmluvy, ktoré pôvodná žalobkyňa v rámci odvolacieho konania namietala. Odvolací súd sa v odvolacom konaní nezaoberal ani dôvodmi neplatnosti darovacej a zaopatrovacej zmluvy, tvrdenými pôvodnou žalobkyňou (tieseň, uvedenie do omylu) v doplneniach odvolania (po lehote). Už vôbec sa preto nemohol zaoberať rozporom darovacej a zaopatrovacej zmluvy s ustanovením § 39 OZ v dôsledku porušenia bezodplatnosti a dobrovoľnosti darovacej zmluvy, ktorú pôvodná žalobkyňa nikdy v pôvodnom konaní netvrdila. Posúdenie (ne)platnosti oboch zmlúv nebolo a pri viazanosti súdu odvolacími dôvodmi ani nemohlo byť v odvolacom konaní právne záväzné. Nemožno preto v aktuálne vedenom konaní akceptovať takú interpretáciu rozhodnutia odvolacieho súdu v pôvodnom konaní, že tento posúdil právne záväzne absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej zmluvy vo všetkých tvrdených aj opomenutých ohľadoch a vydal k nim záväzné stanovisko vo výrokovej časti potvrdzujúceho rozhodnutia, ktorá jediná nadobúda právoplatnosť.

7.6. Odvolací súd vychádzal z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/120/2009, ale závetný dedič upozornil na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/105/2004 (R 15/2005), kedy o prekážku rozsúdenej veci podľa § 159 ods. 3 OSP nejde, ak predchádzajúcim rozsudkom bola určujúca žaloba

zamietnutá bez toho, aby súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania. V nadväznosti na uvedené sa za záväzné posúdenie považuje také posúdenie, ktoré je poňaté do výrokovej časti rozhodnutia, keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, a teda zakladá sporovým stranám práva a povinnosti.

7.7. Odvolací súd sa v konaní nezaoberal posúdením toho, či je na strane závetného dediča na určení vlastníckeho práva daný naliehavý právny záujem. Teda, či závetný dedič meritórne rozhodnutie skutočne potrebuje, a či je toto rozhodnutie spôsobilé odstrániť jeho právnu neistotu. Uvedené je determinantom pre posúdenie existencie prekážky veci rozsúdenej.

7.8. Odvolací súd mal v prejednávanej veci rešpektovať právny názor dovolacieho súdu prezentovaný v zrušovacom uznesení sp. zn. 2Cdo/152/2016 a vysporiadať sa s vadami odôvodnenia napadnutého rozhodnutia tak, ako mu ich tento vytýkal. Odvolací súd namiesto postupu, ktorým mal odstrániť vadu nepreskúmateľnosti, ktorou bolo napadnuté rozhodnutie dotknuté, riešil v odvolacom konaní existenciu procesnej prekážky ďalšieho postupu súdu v konaní spočívajúcu v existencii prekážky veci rozsúdenej v zmysle ustanovenia § 230 CSP. Odvolací súd namiesto toho, aby v zmysle dovolacieho rozhodnutia spoľahlivo a presvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie (uznesenie KS BA č. k. 5Co/310/2014-174 zo 16. februára 2015), rozhodol presne opačne a navyše zjavne nepresvedčivo a arbitrárne.

7.9. Závetný dedič bol tej mienky, že žiadny zo súdov, ktorý vo veci v pôvodnom konaní rozhodoval, sa nezaoberal záväzným posúdením naplnenia podmienky platnosti darovacej zmluvy uzatvorenej medzi pôvodnou žalobkyňou a žalovanou 1/ pokiaľ sa jedná o jej bezodplatnosť a dobrovoľnosť, napriek tomu, že sa platnosťou oboch zmlúv zaoberať mali a taktiež k tejto otázke mali zaujať záväzné stanovisko.

7.10. Pôvodná žalobkyňa argumentovala už v priebehu prvostupňového konania, poukazujúc na rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/201/2007, 7Cdo/26/2010 a 3Cdo/42/2008 odzrkadľujúce právne stanovisko konštantnej rozhodovacej praxe v takýchto prípadoch, a to, že nemôže ísť o existenciu prekážky veci rozhodnutej. S odvolaním sa na uvedené závery súdov o záväznom posúdení, či tu právo alebo právny vzťah medzi stranami skutočne existuje, závetný dedič zotrval na svojom stanovisku, že: - súd prvého stupňa v pôvodnom konaní zamietol určovaciu žalobu pôvodnej žalobkyne bez toho, aby záväzne posúdil (ne)platnosť darovacej zmluvy a zaopatrovacej zmluvy, keďže rozhodol výlučne na základe formálnych nedostatkov výzvy na vrátenie daru; - tvrdené dôvody absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy boli obsahom doplnenia odvolania podaného po márnom uplynutí lehoty na podanie odvolania, teda išlo tu o odvolacie dôvody neprípustné podľa § 205 ods. 3 vtedy platného OSP, ktorými sa nemal odvolací súd v pôvodnom odvolacom konaní vôbec zaoberať; - odvolací súd potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu vo vzťahu k žalovanej 2/ a žalovanej 3/ predovšetkým na základe posúdenia správania sa žalovanej 1/ k pôvodnej žalobkyni v súlade s dobrými mravmi (§ 39 OZ) a naplnení dôvodu na vrátenie daru pri hrubom porušení dobrých mravov obdarovanou (§ 630 OZ), - v pôvodnom konaní pôvodná žalobkyňa neuvádzala ako dôvod vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam nedostatky plynúce z odplatnosti, podmienenosti a nedostatku dobrovoľnosti pri uzatváraní darovacej zmluvy.

7.11. Ďalej závetný dedič v dovolaní obsiahlo opísal dôvody neplatnosti darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou.

7.12. Závetný dedič navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu, aj prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil na opätovné rozhodnutie prvoinštančnému súdu. Alternatívne navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe o určenie vlastníckeho práva v plnom rozsahu vyhovie a určí predmetné nehnuteľnosti do vlastníctva závetného dediča.

8. Žalovaná 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že považuje dovolanie závetného dediča za neprípustné a navrhla, aby ho dovolací súd odmietol.

9. V priebehu dovolacieho konania závetný dedič T. I. zomrel dňa E., preto najvyšší súd po zistení jeho právnych nástupcov (na základe uznesenia Mestského súdu Bratislava IV, vydaného JUDr. Danielou Šramkovou, notárkou pod sp. zn. 45D/1327/2024, Dnot 127/2024 zo 6. februára 2025) uznesením z 20. februára 2025 sp. zn. 2Cdo/25/2024 rozhodol, že bude pokračovať s právnymi nástupcami závetného dediča - T. I., narodeného E., zomrelého E., naposledy bytom X., a to žalobcom 1/ a žalobcom 2/ (viď záhlavie tohto rozhodnutia) a zároveň vyzval žalobcov 1/ a 2/, aby v lehote 15 dní od doručenia uznesenia uviedli, či sa s dovolaním ich právneho predchodcu stotožňujú a pripájajú sa k nemu, resp. ho berú späť (v prípade a k h o späť neberú, aby doložili plnomocenstvo na zastupovanie v dovolacom konaní).

9.1. Žalobcovia 1/ a 2/ vo svojom podaní z 10. apríla 2025 uviedli, že s dovolaním svojho právneho predchodcu sa v celom rozsahu stotožňujú a zároveň sa k nemu pripájajú. Zároveň požiadali, aby dovolací súd o dovolaní bezodkladne rozhodol na základe vyjadrení a podaní sporových strán, ktoré sú obsahom dovolacieho spisu.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je potrebné zamietnuť.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. V danom prípade žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) prípustnosť dovolania odôvodnili aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, nepresvedčivé a arbitrárne, čo zodpovedá dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. K čomu dovolací súd uvádza, že základným a spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (porovnaj R 19/2017). Ak táto podmienka nie je splnená, dovolací súd už neposudzuje prípustnosť dovolania z hľadiska existencie dovolaťom namietanej vady zmatečnosti.

13.1. O rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, ide v prípade, ak súd musel vec skončiť procesne (pre existenciu prekážky vecného prejednania odôvodňujúcej zastavenie konania alebo odmietnutie podania) bez toho, aby vec prejednal (uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/26/2019, 8Cdo/83/2017).

14. V predmetnej veci šlo o prípad, kedy odvolací súd vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ vec skončil, keď potvrdil rozhodnutie okresného súdu v napadnutej, konanie zastavujúcej časti (druhý výrok rozsudku okresného súdu, ktorým konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil). Preto možno o rozhodnutí odvolacieho súdu napadnutom dovolaním povedať, že je rozhodnutím vo veci samej alebo rozhodnutím, ktorým sa konanie končí a prípustnosť dovolania nie je v súdnej veci v zmysle ustanovenia § 420 CSP vylúčená.

15. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Dovolací súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a preskúmaní uznesenia odvolacieho súdu dospel k záveru, že jeho odôvodnenie nevybočuje z limitov spravodlivého procesu, je dostatočné, logické a primerané. Z obsahu odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti napadnutej odvolaním závetného dediča potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov v zmysle § 387 ods. 2 CSP (pozri odôvodnenie uznesenia

odvolacieho súdu). Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil v porovnaní so súdom prvej inštancie na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch.

16.1. Keďže odvolací súd sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie stotožnil, treba jeho dôvody posudzovať v kontexte s dôvodmi uvedenými v rozsudku okresného súdu, s ktorým vytvára organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

16.2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd podrobne zdôvodnil, prečo potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým súd zastavil konanie vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/, keď zhodne so súdom prvej inštancie uzavrel, že „právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 15C/23/2005-396 z 30. 03. 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/5/2012-457 zo 04. 04. 2012 vydaný v konaní o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam vytvoril prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o určenie vlastníctva v prejednávanej veci“ (pozri bod 30. rozhodnutia odvolacieho súdu). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 19. až 31.), ako aj odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (strany 4. až 6.), nevyplýva nedostatočnosť, či nezrozumiteľnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu závetného dediča.

17. Konkrétne, pokiaľ dovolatelia majoritne namietali nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu spočívajúceho v tom, že odvolací súd (aj okresný súd) sa nezaoberali námietkami vo vzťahu k posúdeniu neplatnosti darovacej zmluvy, resp. zaopatrovacej zmluvy, dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, keď odvolací súd v bode 28. uviedol: „Pôvodná žalobkyňa podala novú žalobu na základe rovnakých skutkových okolností ako v prípade skoršej žaloby, na rozdiel od skoršej žaloby však aktuálne spochybňuje platnosť darovacej zmluvy z 11. 11. 2003, v nadväznosti na to aj zaopatrovacej zmluvy z rovnakého dátumu, resp. darovacej zmluvy z 15. 03. 2006 a otázku platnosti týchto zmlúv žiada riešiť ako otázku prejudiciálnu. Otázka platnosti alebo neplatnosti zmlúv je však otázkou právneho posúdenia veci, teda činnosti súdu, pri ktorej tento na zistený skutkový stav aplikuje príslušnú právnu normu. Skutočnosť, že žalobkyňa novú žalobu odôvodňuje inak (uvádza rovnaké rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ňou tvrdený nárok, ale s týmito skutočnosťami spája iné právne následky) nič nemení na posúdení danej veci ako res iudicata. Tvrdenie žalobkyne, že absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa ustanovenia § 39 OZ z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané, a preto neboli (ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku, je rovnako právne bezvýznamná, keď nová žaloba o určenie vlastníctva k totožným nehnuteľnostiam nie je prípustná len z dôvodu, že v predchádzajúcom konaní súdy rovnaký skutkový dej či skutok posúdili po právnej stránke neúplne, inak, alebo dokonca nesprávne.“ Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd môže len konštatovať, že námietka dovolateľov o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu je neopodstatnená.

18. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľov dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Žalobcovia 1/ a 2/ preto neopodstatnene namietali, že odvolací súd im nedostatočným odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovali svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky

odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

18.1. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany sporu na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

19. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým oba sudy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie sporu túto vadu zmätočnosti nezakladá (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

20. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolatelia neopodstatnene namietali zmätočnosť vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nepreskúmateľnosti, nepresvedčivosti a arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

21. Dovolatelia vyvodili prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP.

23. Podľa § 357 písm. a) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania.

24. Z citovaných ustanovení vyplýva, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o zastavení konania, ktorú dovolatelia vyvodzujú z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP (obdobne viď bod 27. uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. februára 2017 sp. zn. I. ÚS 56/2017).

25. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcov 1/ a 2/ podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

26. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

27. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní úspešným žalovaným vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP, ale z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade žalovanej 3/ ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli, pretože v dovolacom konaní bola pasívna, nevykonala žiaden procesný úkon a ani náhradu trov konania si tak neuplatnila. Na základe uvedeného v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania tak, že žalovanej 3/ nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

28. Žalovaná 2/ bola v dovolacom konaní úspešná, bola aktívna a k dovolaniu sa písomne vyjadrila, preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v plnom rozsahu.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.